

Szoftverismertetés: Afázia App és Fejlesztő App

Nádudvari Katalin

aranydiplomás gyógypedagógus

nadudvari.katalin@gmail.com

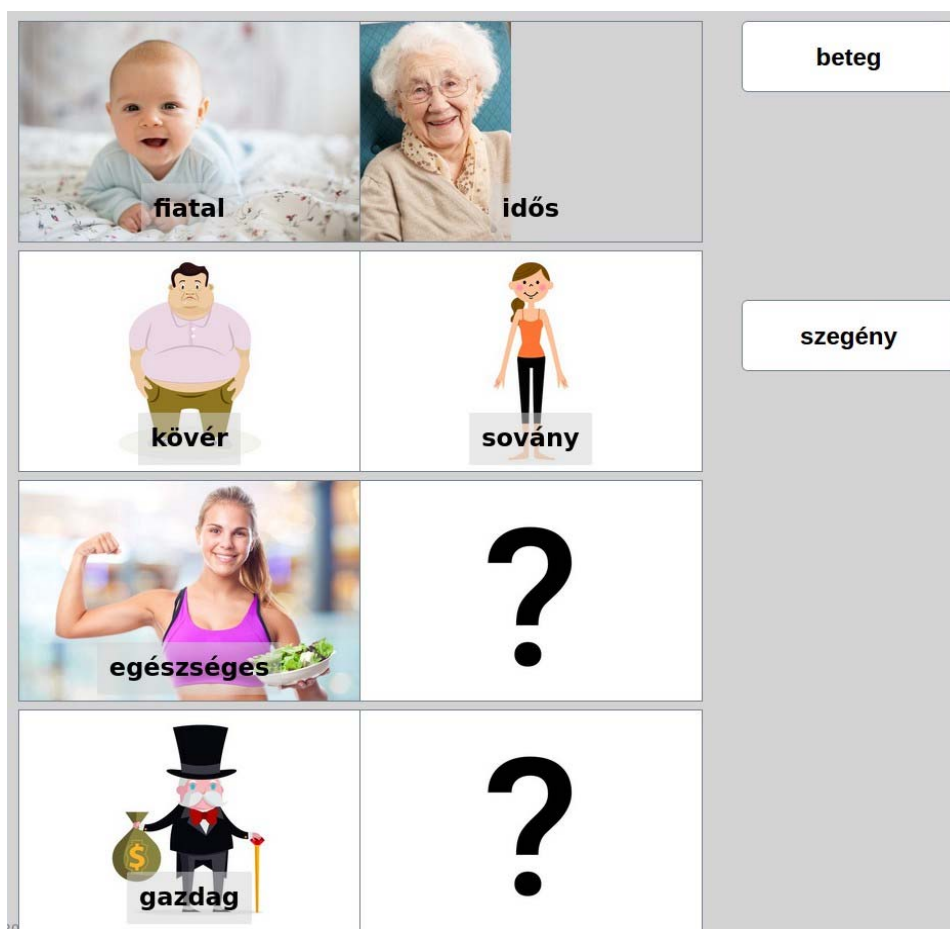
<https://afazia.app>

<https://fejleszto.app>

Összefoglaló

Az Afázia App a stroke utáni rehabilitációhoz készült, míg a Fejlesztő App célközönsége a különleges figyelmet igénylő gyermekek. Az ikerprogramok gazdag képgyűjteményt kínálnak a terápiához, a hagyományos képkártyák helyett használhatók. A 750 vidám, színes kép és a több, mint 1100 hangfelvétel a mindennapi szókinccs gyakoribb szavait fedi le. A 22 fajta interaktív feladat 5 csomagba van rendezve. A logikai, figyelem- és emlékezetfejlesztő feladatok a **kognitív képességek fejlesztését** szolgálják. A beszéd és az olvasás fejlesztéséhez két külön feladatcsomag érhető el. A program automatikusan naplót vezet, mely felhasználható kutatási célokra is.

Kulcsszavak: afázia, különleges figyelmet igénylő gyermekek, memória fejlesztés, kognitív funkciók fejlesztése, beszédfejlesztés, olvasásfejlesztés

**1. ábra. Képernyőkép az ellentétpárok gyakorlatból.
A Shutterstock.com licence alapján felhasznált képek.**

Mit kínálnak a programok a logopédusnak?

Gazdag képgyűjteményt kínálnak a terápiához és a szókincs fejlesztéséhez, a hagyományos képkártyák helyett használhatók. A 750 vidám, színes kép és a több, mint 1100 hangfelvétel a mindennapi szókincs gyakoribb szavait fedi le. Néhány példa a témakörök közül: mindennapi használati tárgyak, hétköznapi cselekvések (igék), emberi érzések, ételek, közlekedési eszközök, állatok és számos más kategória.

A programok gyakorlatai a következő kategóriák szerint csoportosíthatók. A kognitív képességek fejlesztéséhez változatos játékok érhetőek el: figyelemfejlesztő és memóriajátékok, fejtörők és logikai feladatok, fogalomkörök és kategóriák felismerése. A szó-kép párok keresése, az ellentétpárok keresése és az asszociációs gyakorlatok a beszédfejlesztést szolgálják. A szótagolás, az elírások felismerése és a betűkeresés az olvasás előkészítését és fejlesztését segítik. A programok a feladatnak és a célközönségnek megfelelően, automatikusan csoportosítják a képeket. Minden megoldott feladat után lehetőséget biztosítanak a logopédussal történő közös gyakorlásra is. A programok automatikusan naplót vezetnek a teljesítményről. Fontos tulajdonság, hogy a táblagép a képkártyáknál sokkal könnyebben fertőtleníthető.

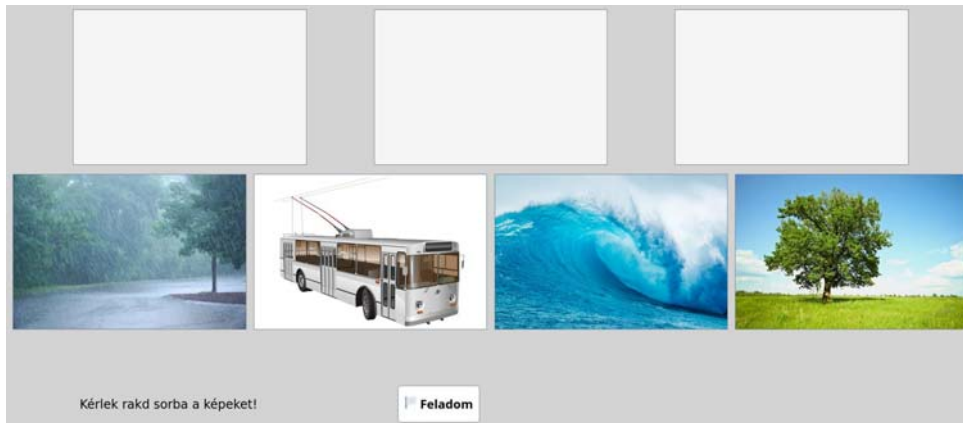
Mi teszi egyedivé a programot?

Az adaptív nehézségi szintek, az állandó motiváció és a speciális kezelőfelület a program egyedi jellemzői. A gyakorlatok mindig a legkönnyebb nehézségi szinten kezdődnek. A program folyamatosan figyeli a felhasználó teljesítményét és automatikusan ahhoz igazítja a feladatok nehézségét. Így mindenki a maga szintjén talál kihívásokat. A program a helyes válaszokat mosolygós arcokkal (szmájlikkal), kupákkal és babérkoszorúval jutalmazza. A rossz választ kedvesen jelzi, de nem bünteti. Az állandó biztatás és a folyamatos sikerélmény a figyelem fenntartásának fontos eszköze. Saját gyakorlati tapasztalataim egybeesnek Kármánné Pintér Dóra (2018) és Vékony Andrea (1998) tapasztalatával: „A logopédiai szoftverek és mobil applikációk terápiába való beépítése mindenképpen pozitív hatással van a gyermekekre és a felnőtt kliensekre is. Remek motivációt jelent és frusztrációmentes tanulási környezetet biztosít mindenképpen érdemes tehát kihasználni a benne rejlő lehetőségeket” (Vékony, 1998).

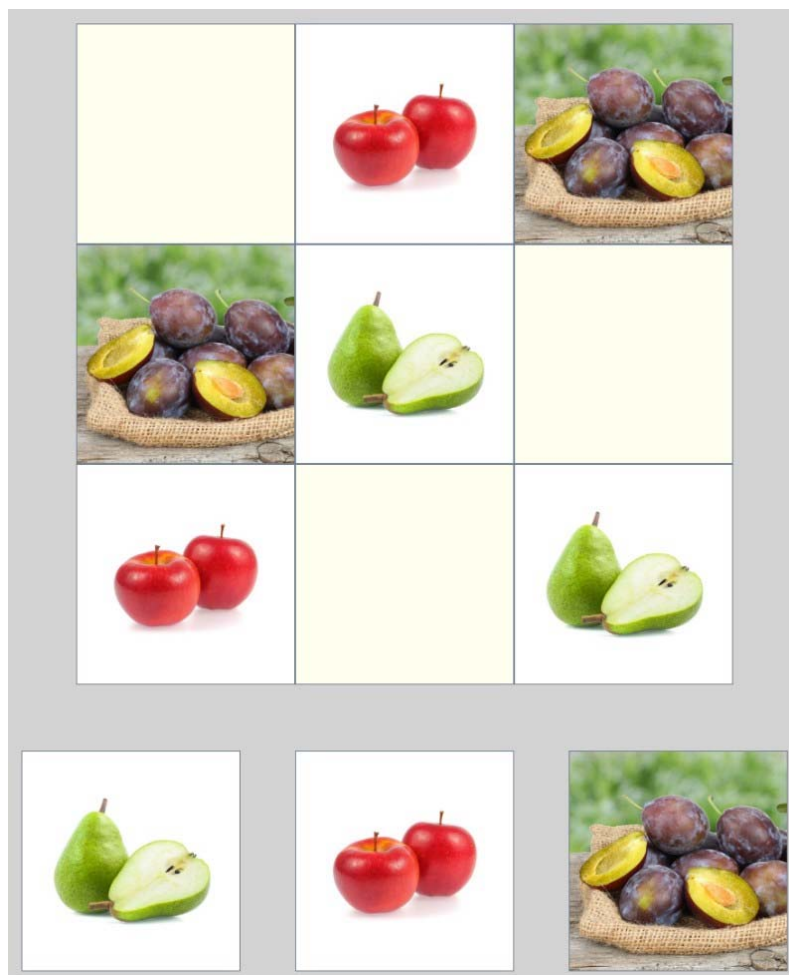
A mozgásukban súlyosan korlátozottak képtelenek koppintásra ill. kattintásra. A program speciális kezelőfelületének köszönhetően számukra is használható, mert nem koppintásra, hanem az első érintésre reagál, és figyelmen kívül hagyja, ha az érintés után a kéz végigcsúszik az érintőképernyőn.

Figyelem- és emlékezetfejlesztés, logikai feladatok

A program emlékezetfejlesztő gyakorlatai a következő területeket erősítik: munkamemória fejlesztése a rövid távú memória tréningjével, késleltetett felidézést igénylő feladatokkal; szerialitás (sorrendiség) fejlesztése sorozatok késleltetett felidézésével és visszaadásával. A logikai feladatok megoldása megosztott figyelmet és jó rövid távú emlékezetet igényel. A nem kifejezetten memóriajátékok magasabb nehézségi fokozatai szintén erősítik a munkamemóriát, mert a már megoldott részfeladatokat is észben kell tartani. A program memóriajátékai közül több a szakirodalomban fellelhető. (Cseh-Hegy 1995; Koczka 2005)

2. ábra. Memória áték: a korábban látott hullám-eső-fa sorrendet emlékezetből kell kirakni, a trolibusz kakukktojás. A Shutterstock.com licence alapján felhasznált képek.

3. ábra. Sudoku jellegű logikai fejlesztő játék. A Shutterstock.com licence alapján felhasznált képek.

A feladatok rövidek és érdekesek, minden válasz után azonnal visszajelzést kap a felhasználó, és az állandó motiváció fenntartja a figyelmet. Ezért a Fejlesztő App az ADHD (figyelemhiányos hiperaktivitás-zavar) és a figyelemzavar kezelésének egyik eszköze lehet. A pozitív visszajelzés és a sikerélmény a pozitív önértékelés kialakulásában is nagy segítség.

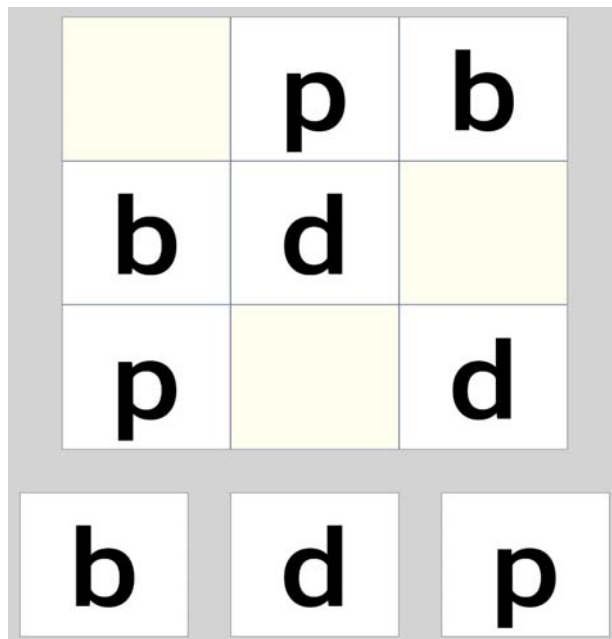
Beszéd- és olvasásfejlesztés

Egy szó jelentése, írásképe és kiejtése egységet alkotnak. A program beszéd- és olvasásfejlesztő gyakorlatai a jelentés-íráskép-kiemtés közötti kapcsolatok megerősítését szolgálják. A jelentést képpel, a kiejtést hangfelvétellel, az írásképet az írott szóval hívjuk elő. A programok a következő beszédfejlesztő gyakorlatokat kínálják: szó-kép párok keresése, ellentétpárok keresése és asszociációs gyakorlatok. **A** beszédfejlesztő gyakorlatok Engl et al. (1990) könyve és Mérei (1993) kutatásai alapján készültek.

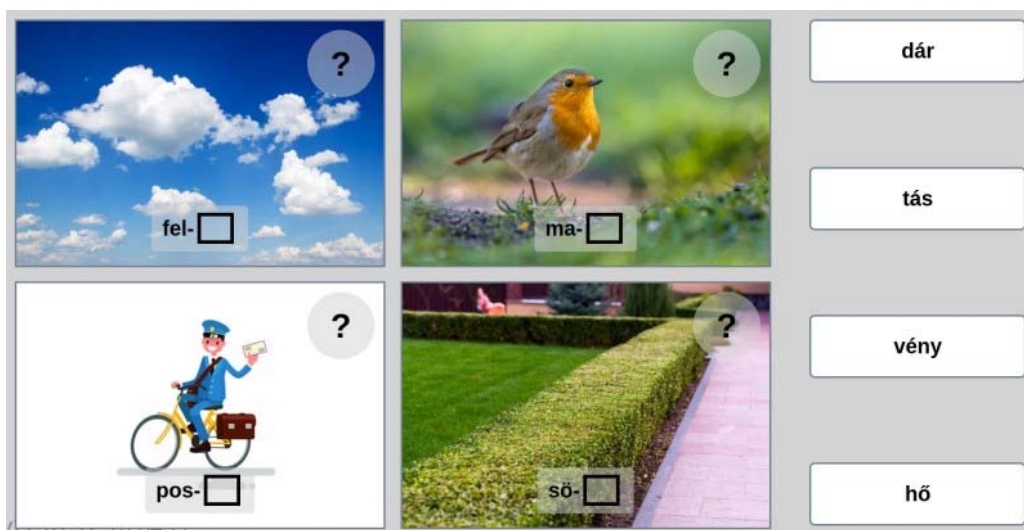
4. ábra. Asszociációs gyakorlat. A Shutterstock.com licence alapján felhasznált képek.

Számos csak képekkel játszható gyakorlat nagycsoportos óvodás gyerekeknek készült. Ezen gyakorlatok célja az olvasás és írás elsajátításához szükséges készségek fejlesztése. A szabályszerűségek, ismétlődések felismerése és betartása az olvasás és írás elsajátításának az alapja, ezért több gyakorlat is a szekvenciális emlékezetet edzi. A formák megkülönböztetése és differenciálása alapvető fontosságú az olvasáshoz és íráshoz, ezeket a területeket a logikai feladatok erősítik játékos formában.

5. ábra. Betűrács játék diszlexia esetén problémát okozó betűkkel.

Olvasni tanuló általános iskolás gyerekeknek a következő feladatokat kínálja a program: betűkeresés, szótagolás, elírások felismerése. Az elírások felismerése gyakorlat külön hangsúlyt fektet a diszlexia esetén problémát okozó betűpárookra.

6. ábra. Szótagolás gyakorlat. A Shutterstock.com licence alapján felhasznált képek.

Az afáziások rehabilitációjához az imént felsorolt beszéd- és olvasásfejlesztő feladatok szintén jól használhatók. A feladatokban szereplő képkombinációk az ő speciális igényeiknek megfelelően vannak összeválogatva az Afázia Appban. Viszont bizonyos feladatok, mint például az ellentétpárok gyakorlat, függetlenek a célközönségtől.

Napló

Mindkét program automatikusan naplót vezet. A napló fájl egy letölthető és szerkeszthető Word dokumentumot jelent. A napló megosztható szakemberrel is (pl. logopédus, gyógypedagógus, óvoda-

pedagógus, fejlesztőpedagógus). Ez segíti a szakembert az egyéni fejlődés nyomon követésében és a terápia menetének meghatározásában.

A napló így néz ki:

Szűrés felhasználóra: Kis Katalin 1970-10-29 ▾

Szűrés csomag szerint: Képes feladatok ▾

A Word dokumentum letöltéséhez kattintson a linkre!

November 2021

Kezdés	Perc	Oldalak
2021. november 12., péntek, 10:50	2	4
2021. november 12., péntek, 10:47	1	2

Október 2021

Kezdés	Perc	Oldalak
2021. október 12., kedd, 16:39	3	9

Szeptember 2021

Kezdés	Perc	Oldalak
2021. szeptember 26., vasárnap, 16:15	33	45

7. ábra. A program automatikusan naplót vezet.

Egy napló fájl (Word dokumentum) pedig így néz ki:

Szűrés felhasználóra: Kis Katalin 1970-10-29 ▾

Szűrés csomag szerint: Képes feladatok ▾

A Word dokumentum letöltéséhez kattintson a linkre!

November 2021

Kezdés	Perc	Oldalak
2021. november 12., péntek, 10:50	2	4
2021. november 12., péntek, 10:47	1	2

Október 2021

Kezdés	Perc	Oldalak
2021. október 12., kedd, 16:39	3	9

Szeptember 2021

Kezdés	Perc	Oldalak
2021. szeptember 26., vasárnap, 16:15	33	45

8. ábra. A napló fájl egy Word dokumentum.

Kutatás céljára — például szakdolgozat, diplomamunka, doktori disszertáció írásához — lehetőség van az adatok exportálására Excel formátumban. Ez a táblázatos-numerikus formátum sokkal részletesebb a Word formátumú napló fájlknál, alkalmas matematikai statisztikai vizsgálatokra és tudományos munkára.

Webalkalmazás

Mind az Afázia App, mind a Fejlesztő App úgy nevezett webes alkalmazás, működik tableten, okostelefonon (Android, iOS), asztali számítógépen (Windows, macOS, Linux). Nem igényelnek külön letöltést és telepíteni sem kell őket, azonnal kipróbálhatók, használhatók. Mivel webes alkalmazások, ezért folyamatos, stabil és gyors internetkapcsolatot igényelnek.

A Shutterstock.com licence alapján felhasznált képek. A képek a licenc tulajdonosa, Dr. Baharev Ali segítségével kerültek felhasználásra.

Irodalom

- CSEH K., HEGYI Á. (1995): *Gyakorlatok az afázia kognitív nyelvi terápiájához*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.
- ENGL, E. M., – KOTTEN, A. – OHLENDORF, I. – POSER, E. (1990): *Gyakorlatok az afázia terápiájához*. Medicina, Budapest.
- KÁRMÁNNÉ PINTÉR D. (2018): *Infokommunikációs eszközök használata a logopédiában*. ELTE BGGYK, Budapest.
- KOCZKA E. (2005): *101 memóriafejlesztő módszer (Játékok, fejtörők, stratégiák)*. Reader's Digest Kiadó Kft., Budapest.
- MÉREI V. (1993): *Afázia terápia Labnuage Master-rel*. In Mérei Vera, Vassné Kovács Emőke (szerk.) *Előadások a beszédkutatás területéről*. BGGYTF Jegyzete, Tankönyvkiadó, Budapest, 105–109.
- VÉKONY A. (1998): *A számítógép és felhasználása a logopédiában*. ELTE BGGYK, Budapest.

Abstract

Software review: Afázia App and Fejlesztő App

The Afázia App was developed to improve vocabulary and communication skills of individuals with aphasia, while the Fejlesztő App targets children with special needs. Both apps include the same 750 beautiful pictures and 1100 audio recordings of everyday vocabulary words, and can be used as a substitute for traditional picture cards. The 22 different interactive tasks are sorted into 5 packages. The logic, attention, and memory packages aim to support the development of cognitive abilities, while the activities targeting the development of speech-language and reading skills are provided in two additional packages. The program automatically records data and monitors progress, which can be used for treatment planning, evaluation, and research.

Keywords: aphasia, children with special needs, improvement of memory, improvement of cognitive functions and processes, speech-language development, reading development

